

Prof. Dr. Musa Yıldız

Silsile-i Sâdât-ı Kirâm

13. Hâce Muhammed Baba Semâsî^(ks)

Silsile'deki emâneti Hâce Ali Râmîtenî (ks) Hazretleri'nden (v.1321) almıştır. "Şems-i Hak (Hakk'ın/Hakîkatin Güneşi)" unvânıyla da anılan Semâsî, Buhara'ya yirmi yedi kilometre uzaklıkta bulunan Râmîten Kasabası'na bağlı Semâs köyünde doğmuştur.

Babası Seyyid Abdullah, Peygamber (sav) Efendimiz'in neslinden İmam Mûsâ Kâzım (rh.a.)'ın (v.799) torunlarından. İlk eğitimini babasından almıştır. Babasının tavsiyesiyle Hâcegân şeyhlerinden Mahmûd Encirfağnevî Hazretleri'ne (v.1286) intisâb edince, Encirfağnevî Hazretleri onu halîfesi Ali Râmîtenî'ye yönlendirmiştir.

Tasavvuf ilmini büyük âlim Ali Râmîtenî Hazretleri'nden öğrenmiştir. Onun derslerinde ve sohbetlerinde yetişerek tasavvufta yüksek bir

dereceye erişmiştir. Hocasına uzun süre hizmet edip duâsını alan Ali Râmîtenî Hazretleri, kendisinden sonra irşâd makâmına, Muhammed Baba Semâsî'yi vekîl olarak tâyin etmiştir. Diğer talebelerine de, "Buna bağlanıp emirlerini tutun, yaşadığı sürece onun yanından ve yolundan ayrılmayın!.." diyerek vasiyette bulunmuştur.

Hocası Ali Râmîtenî Hazretleri'nin vefâtından sonra irşâd makâmına geçen Muhammed Baba Semâsî, halkın arasında dolaşarak mürîdliğe ve dervişliğe kabiliyeti olan insanları nerede bulursa hemen yanına çekmeye çalışmıştır. Böylece pek çok talebe yetiştirmiş ve içlerinden bir kısmını tasavvufta yüksek makamlara ulaştırmıştır. Bu talebelerinin başında, kendisinden sonra yerine geçen ve ilim deryâsında sedef misâli parlayan Seyyid Emir Külâl Hazretleri (v.1370) gelmektedir.

Bir güreş müsâbakasında Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'nin: *"Bu er, zâhîrin değil, bâtînin pehlivânıdır. Nice insan onun elinden kemâle erecektir."* diyerek Emir Külâl'e nazar ettiği; Emir Külâl'in de bu mânevî nazarın etkisinde kalarak ona intisâb ettiği nakledilir.

Bir talebesi de Bahâeddin Nakşibend Hazretleri'dir (v.1389). O, Buhara'nın yaklaşık on kilometre kuzeydoğusundaki Kasr-ı Hindüvân'da doğmuştur. Henüz o doğmadan önce, hocası Muhammed Baba Semâsî onun doğduğu yerden geçerken, *"Bu yerden büyük bir zâtın kokusu geliyor. Pek yakında Kasr-ı Hindüvân, Kasr-ı Ârifân olacaktır."* buyurmuştur.

Bir gün yine oradan geçiyordu.

"Şimdi o güzel koku daha çok geliyor. Umûd ederim ki o büyük insan dünyâya gelmiştir." buyurdu. O böyle buyurduğu sırada, Şâh-ı Nakşibend doğalı üç gün olmuştu. Dedesi, çocuğun göğsünün üzerine bir hediye koyup, Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'ne getirince Semâsî Hazretleri: *"Bu bizim oğlumuzdur. Biz bunu kabûl eyledik."* buyurmuş, talebelerine dönerek *"Kokusunu aldığımız işte bu çocuktur. Zamânının rehberi ve bir tânesi olacaktır."* demiştir. Daha sonra halîfesi Emîr Külâl Hazretleri'ne: *"Oğlum! Bahâeddin'den şefkat ve terbiyeni esirgeme, yoksa sana hakkımı helâl etmem."* diyerek bu çocuğun en iyi şekilde yetiştirilmesini tembih etmiştir.

Bunun üzerine Emîr Külâl Hazretleri gayrete gelerek *"Bu konudaki emirleriniz başımın üstüne. Vasiyetiniz konusunda ihmâlkâr davranır ya da gevşeklik gösterirsem mert değilim."* dedi. Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'nin bu menkıbede geçen sözünden dolayı köyün adı Kasr-ı Ârifân olarak değiştirilmiştir.

Şâh-ı Nakşibend Hazretleri şöyle anlatır:

"Evlenmek istediğim zaman, büyük babam beni Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'ne gönderdi. Ona gideceğim günün gecesinde, içimde gözyaşı ve duâ isteği kabardı. Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'nin mescidine giderek iki rek'at namaz kıldım ve Allah Teâlâ'ya şöyle duâ ettim:

"İlâhî! Bana, belâlarına tahammül edebilmem için kuvvet ihsân eyle; aşkının yüzünden doğacak mihtetlere, meşakkat ve sıkıntılara karşı bana güç ver!.."

Muhammed Baba Semâsî Hazretleri, orta boylu, bedeni zayıf, güzel yüzlü ve esmer tenliydi. Sakal-ı şerîfi kırmızıya çalardı. Mazhar olduğu nurlar, mübârek yüzünde parlayan ziyâdan belli olurdu. Nüfûz eden bir nazara, keskin bir görüşe ve derin bir hissiyâta sâhipti. Zâhir ve bâtın ilimlerde eşi yoktu.

Sabahleyin hocamın huzûruna varınca bana şöyle buyurdu: 'Bir daha duâ ederken, *"İlâhî, senin rızân nerede ise bu zayıf kulunu fazlınla ve kereminle orada bulundur!"* diye duâ et! Eğer Allah (cc) dostuna belâ gönderirse yine inâyeti ile o belâyı sabır ve tahammülü de ihsân eder. Fakat, Allah'tan ne geleceğini bilmeden, belâ ister gibi duâ etmek doğru değildir.'

Böylece Muhammed Baba Semâsî'nin, bir gece evvelki hâlimi keşfetmekteki kerâmetini anladım ve ona tam anlamıyla bağlandım."

"Bir defasında da Hocam Muhammed Baba Semâsî Hazretleri ile

yemek yiyorduk. Yemek bitince bana bir ekmek uzatıp; 'Al, bunu sakla!' buyurdu. Zâten yemek yemiş olduğumuz hâlde, bana bu ekmeği vermesinin hikmetini içimden düşünmeye başlamıştım. Bu sırada bana dönerek: *"Faydasız düşüncelerden kalbi korumak gerekir!"* dedi. Daha sonra yolculuğa çıktık. Yolda Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'nin sevenlerinden birinin evine vardık. O kimse bizi görünce çok sevindi, saygı ve hürmetle karşıladı. Biz abdest tâzelemek üzere evine girdik; ancak ev sâhibinin sıkıntılı bir hâlde olduğu görülüyordu.

Hocam ona: "Niye üzölüyorsun?" diye sordu.

O da: 'Bir kâse sütüm var, fakat, süte banıp yemek için ekmeğim yok. Ona üzölüyorum' dedi.

Bunun üzerine Hocam bana dönüp: 'İşte "Acaba ne için ayırıyoruz?" diye düşündüğün ekmeğin bu iş içindi; ver sâhibine de yesin.' buyurdu.

Bu hâlini gördükten sonra, o muhterem zâta inancım ve bağlılığım daha da arttı."

Muhammed Baba Semâsî Hazretleri, orta boylu, bedeni zayıf, güzel yüzlü ve esmer tenliydi. Sakalı şerîfi kırmızıya çalardı. Mazhar olduğu nurlar, mübârek yüzünde parlayan ziyâdan belli olurdu. Nüfûz eden bir nazara, keskin bir görüşe ve derin bir hissiyâta sâhipti. Zâhir ve bâtın ilimlerde eşi yoktu. Ayak bastığı yerde bereket hâsıl olurdu. Hâcegân silsilesinin diğer pîrleri gibi meslek sâhibi olup bahçıvanlıkla geçinirdi. Semâs köyündeki bahçesinde çeşitli meyveler, özellikle üzüm yetiştirmişti.

Muhammed Baba Semâsî Hazretleri'nin gaybet ve istiğrâk (mânevî cezbeye kapılma) hâlinin gâlip olduğu; bazen köyündeki küçük bir üzüm bağına gidip asmaları budadığı, bu sırada kendinden geçerek elindeki bıçağın yere düştüğü ve bu istiğrâk hâli içinde kendisinin farkına varmadan bir süre öylece kaldığı kaydedilmektedir. Bu hâl, belki de

Hâce Muhammed Baba Semâsî Hazretleri, mânevî sohbetlerinden istifâde etmenin en önde gelen şartını; "Hayâ sâhibi gayretli kişinin, (sohbet sırasında) her sözü kendi üzerine alıp ondan bir ders çıkarmasıdır." şeklinde ifâde ederdi.

bütün bitkilerin tesbîhini duyması ve kesilen dalların zikrinin bitmesini hissetmesi sonucu meydana gelen üzüntünün etkisiyle oluyordu.

Muhammed Baba Semâsî Hazretleri, tasavvuf yolunda yüzlerce velînin yüksek derecelere kavuşmasına vesîle olmuştur. Kendisinden geriye yazılı bir eser kalmadığı bilinmektedir. Ardından

dört vekil bırakmıştır. Bunlar: Hâce Sûfî Sûhârî, kendi oğlu Hâce Mahmûd Semâsî, Mevlânâ Dânişmend Ali ve Seyyid Emîr Külâl Hazretleri'dir.

Hâce Muhammed Baba Semâsî Hazretleri, mânevî sohbetlerinden istifâde etmenin en önde gelen şartını; "Hayâ sâhibi gayretli kişinin, (sohbet sırasında) her sözü kendi üzerine alıp ondan bir ders çıkarmasıdır." şeklinde ifâde ederdi.

1333 yılında (bugünkü Özbekistan'ın) Buhara şehrine bağlı Râmi-ten kasabasının Semâs köyünde vefât etmiştir. Vefâtına "Muhammed-i müttakî cân-ı cihân" ibâresi ile târih düşülmüştür. Büyük bir ziyâretgâh olan türbesi bu köydedir.

Silsilede emâneti Seyyid Emîr Külâl Hazretleri'ne (v.1370) bırakmıştır.

Rabbim bizlere feyizlerinden istifâde etmeyi nasîb eylesin. Âmîn!..

KAYNAKLAR

- Emine Altay Öztürk, *Silsile-i Hâcegân*, İstanbul 2016, s.203-208.
Er Yavuz Yakut, *Sisile-i Zeheb (Altın Halka)*, Kayseri 2011, s.83-86.
Fazilet Neşriyat Araştırma Heyeti, *Silsile-i Sâdât-ı Nakşibendiyye*, İstanbul 2017, s.153-155.
Hasan Burkey, *H. Muhammed (S.A.V.)'in Varisleri*, Ankara 1994, s.171-172.
Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, İstanbul 2006, II, 24-25.
Kadir Özköse; H. İbrahim Şimşek, *Altın Silsile'den Altın Halkalar*, Ankara 2009, s.203-206.
Kamilcan Rahimov, *Hâcegân-Nakşibendiyye Tarikatı ve Yedi Pir*, Ankara 2021, s.190-195.
Muhammed b. Abdullah el-Hânî, *Sûfiyye Âdâbı* (ter. Mehmet Tal-

ha Odabaşı), İstanbul 2006, s.352-354.

Muhammed el-Hânî eş-Şâfiî, *el-Kevâkibü'd-Durriye alâ'l-Hadâf-kîl-Verdiyye fî Eclâ's-Sâdet'in-Nakşibendiyye*, Şam 1996, s.383-384.

Mustafa Özşimşekler, *Altın Silsile*, İstanbul 2016, s.209-215.

Necdet Tosun, "Muhammed Baba Semmâsî", *TDVİA*, XXXVI, 498.

Necdet Tosun, *Altın Silsile*, İstanbul 2022, s.82-85.

Necip Fazıl, *Şeyh Safiyüddin Reşahat*, İstanbul 2024, s.54-56.

Necmeddin b. Muhammed Nakşibendî, *Altın Silsile (Hülâsa-tü'l-Mevâhib)*, (Haz. İbrahim Tozlu), İstanbul 2005, s.160-163.

Ruşen Yılmaz, *Albümlü Altın Silsile*, İstanbul 2018, s.74-75.